

- http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877 (дата звернення: 11.09.2020);
2. Бутова Л. І. Правова природа медіаційної угоди. Часопис цивілістики. 2015. Вип. 18. С. 56–59;
  3. Каменков В. С. Медиативное соглашение: правовая природа и значение. Журнал российского права. 2015. № 8 (224). С. 59–66;
  4. Мазаракі Н. Загальна характеристика договорів, що укладаються у сфері медіації. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 2. С. 171–174;
  5. Бутов М. В. Переваги медіації. У чому основні переваги медіації? В яких випадках до неї треба вдаватися, рекомендувати клієнту, бізнесу? Як цю інформацію донести до потенційного клієнта, переконати його у вигоді, безпечності та конфіденційності такої процедури? / Микита Валерійович Бутов. // ISSN 1726-3077 "Український юрист". – 2019. – №9. – С. 24;
  6. Mediation in a nutshell. Kimberlee Kovach. West Academic Publishing; 3 edition, 2014, 438 p;
  7. Дрішлюк О., Н. Мазаракі. Угода про результати медіації: теорія та практика // Збірка статей «5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння». – 2019. – С. 186–191;
  8. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2017. 250 с;
  9. Соломеїна Е. А. Комментарий к ст. 12 / Е. А. Соломеїна // Комментарий к Федеральному закону «Об альтернативной процедуре урегулирования споров с участием посредника (процедуре медиации)» / отв. ред. С. К. Загайнова, В. В. Янков. – М.: Инфотропик Медиа, 2011. – 272 с;
  10. Мазаракі Н. А. Правова природа і зміст договору про проведення медіації / Н. А. Мазаракі. // Розбудова держави і права: питання теорії та конституційної практики. – 2018. – №1. – С. 25–28;
  11. Brown H., A. Marriott. ADR principles and practice. Third edition London: Thomson Reuters, 2011. 868 p.
  12. Шинкар Т. І. Судова та позасудова процедури медіації // Медіаційна угода як результат успішно проведеної процедури медіації. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20 трав. 2016 р.) : у 2 т. / відп. ред. М. В. Афанасьєва. Одеса : Юрид. літ., 2016. Т. 2. С. 16–18.

Прохоров Павло Анатолійович

аспірант кафедри цивільного процесу

Національний університет «Одеська юридична академія»,

суддя Київського районного суду міста Одеси

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ СПОРІВ

В еру цифровізації в розвинутих країнах наразі досить широко розробляються пілотні проекти щодо застосування комп'ютерних технологій при вирішенні судових справ. Сьогодні передові держави при здійсненні правосуддя планують залучати, окрім складу суду, також штучний інтелект (ШІ). Визначення поняття штучного інтелекту (далі – ШІ) було надано американським дослідником Джоном Маккарті (John McCarthy), який зазначив, що ШІ – це сукупність певних алгоритмів здатних опрацьовувати дані для вирішення надскладних завдань[1]. Застосування ШІ при здійсненні правосуддя поступово впроваджується рядом країни. Так, у США функціонує система, розроблена дослідниками зі Стенфордського університету (Stanford Computational Policy Lab) – COMPAS (анг. Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions), яка допомагає суддям аналізувати інформацію для обрання запобіжного заходу. COMPAS базується на даних, отриманих з 137 анкетних питань, на які відповідає підсудний, чи з його досьє. Під час підрахунку підсудні поділяються на групи ризику і таким чином суддя ухвалює вирок, ґрунтуючись на такій оцінці ризику [2].

Пекінський інтернет-суд у червні 2019 року запустив онлайн-центр судочинства з «першим у своєму роді у світі» віртуальним суддею з штучним інтелектом, який допомагатиме суддям завершувати основну роботу, що періодично повторюється, включаючи прийом позовної заяви, і таким чином дозволить зосередитися на судовому розгляді [3, с. 93-94].

Цікавими є також спроби дослідників за допомогою ШІ здійснити прогнозування судових рішень, що приймаються ЄСПЛ. У 2016 році група дослідників Пенсильванського та Шеффілдського університетів створила програму, яка здатна передбачати рішення на підставі раніше прийнятих судом рішень [4]. Точність прогнозу склала 79%, що є досить високим показником.

Отже, можна виділити два типи використання технологій штучного інтелекту під час ухвалення дулових рішень:

1) допоміжний, за якого штучний інтелект не замінює суддю, а лише дозволяє спростити процес винесення судового рішення (пошуком релевантної судової практики, аналізом ризиків тощо). Така модель іноді іменується «прогнозуючим правосуддям» (predictive justice). В такому випадку не слід плутати штучний інтелект з іншими програмними засобами, які автоматизують чи цифровізують відповідні процеси (електронні реєстри, пошукові системи тощо), оскільки визначальною ознакою ШІ є його здатність до «самонавчання, самовдосконалення» на підставі заздалегідь прописаних алгоритмів та формування нового кінцевого результату, а не простої компіляції вже існуючих результатів;

2) штучний інтелект як заміна судді. Даний напрямок, як вбачається – перспективний шлях розвитку – в багатьох інтернет-платформах вже запроваджено внутрішні алгоритми для вирішення суперечок. Однак жодна із країн не наважилася на повноцінне запровадження «цифрових суддів», оскільки даний крок зазвичай пов'язаний не стільки із технічними аспектами впровадження нової технології, скільки із необхідністю кардинальних змін у конституційному та процесуальному законодавстві, а такі зміни зазвичай інертні і мають ґрунтуватися на осмисленій парадигмі цифрового суду [5].

Як зазначає А. Цукерман (Zuckerman A.), законність судових органів в значній мірі заснована на їх моральному авторитеті, тому що вони поважають людину, займаються індивідуальними проблемами, моральними поглядами людей, переконаннями, амбіціями, емоціями і їх суспільною свідомістю. Оскільки машинам не вистачає суб'єктивності, машини нічого не знають про такі речі, адже алгоритми складаються з статистичних патернів. В результаті прийняття рішень штучним інтелектом може привести до все зростаючої прірви між машинним правом і людськими уявленнями про справедливість і моралі, аж до того моменту, коли правові інститути перестануть користуватися лояльністю і

легітимністю в очах населення [6].

Аналогічні підходи можуть бути застосовані і під час вирішення питання запровадження ШІ у сфері альтернативного вирішення спорів, хоча очевидно, що з огляду на переважно приватно-правову сферу регулювання, вимоги до ШІ можуть бути дещо знижені і віднесені до сфери контролю самих сторін спору чи певних органів. Зокрема, дискутується питання щодо можливості використання ШІ міжнародними комерційними арбітражами. Якщо сторони спору вирішать, що діяльність робота-арбітра з врегулювання спору є надійною, швидкою і економічною, то сторони (незалежно то того, що думають з цього приводу арбітри) передадуть свою суперечку в такий віртуальний арбітраж (AI-powered arbitrator system) або «електронний арбітражний процес» (e-arbitral process). І змусити сторони відмовитися від якого рішення зможе лише одне міркування - чи будуть державні суди визнавати і виконувати рішення, повністю або частково «зроблені» роботами-арбітрами? [7]

Список використаної літератури:

1. John McCarthy. What Is Artificial Intelligence. URL: <http://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai/whatisai.html>.
2. Шемшученко В. Штучний інтелект у правосудді. Інформаційний ресурс «Центр демократії та права». URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyj-intelekt-pravosuddia>.
3. Електронне судочинство: міжнародний досвід : монографія [Електронне видання] / Н. Ю. Голубєва. – Одеса : Фенікс, 2020. 204 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14039> DOI: 10.32837/11300.14039 С. 93-94.
4. Штучний інтелект навчили передбачати рішення ЄСПЛ. Газета «Закон і Бізнес». URL: https://zib.com.ua/ua/126214-shtuchniy-intelekt-navchili-peredbachati-rishennya-espl_.html.
5. Opinion No. 14 (2011) of the Consultative Council of European Judges to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on justice and information technologies (IT). URL: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2011\)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2011)2&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864).
6. Zuckerman A., Artificial Intelligence – Implications for the Legal Profession, Adversarial Process and the Rule of Law. U.K. Const. L.Blog (11th March 2020). URL: <https://ukconstitutionallaw.org>.
7. Ермакова Е. Размышления о международном коммерческом арбитраже в 2020 году. URL: https://zakon.ru/blog/2020/11/20/razmyshleniya_o_mezhdunarodnom_kommercheskom_arbitrazhe_v